

3. Trh práce – scénář odstavení Jaderné elektrárny Dukovany

Zuzana Kopecká, Viktor Květoň

Jaderná elektrárna Dukovany (EDU) je významným hráčem na trhu práce ve sledovaném území. Případné ukončení jejího provozu by jistě mělo dopad na nezaměstnanost v regionu, který jako celek dlouhodobě vykazuje významné znaky periferie (viz Musil, Müller 2008; Novák, Netrdová 2011) a některé jeho části trpí dlouhodobě vysokou mírou nezaměstnanosti (Feřtřová 2011, Ouředníček, Nemeškal 2015). Ukončení provozu by se promítlo jak do propouštění zaměstnanců elektrárny, tak do omezování zakázek pro dodavatelské firmy a ostatní subjekty napojené na činnost EDU, které by pravděpodobně také musely propustit část svých zaměstnanců. Zvýšení nezaměstnanosti by se týkalo především těch částí regionu, ve kterých je významná část pracovních míst závislá na provozu elektrárny, ať už přímo či nepřímo.

Cílem specializované mapy je zobrazit předpokládané dopady odstavení bloků Jaderné elektrárny Dukovany na nezaměstnanost ve sledovaném regionu. Mapa zachycuje předpokládaný pokles pracovních míst v závislosti na sídle vybraných ekonomických subjektů, které jsou napojeny na činnost EDU, dále strukturu zrušených pracovních míst podle bydliště zaměstnanců a jejich vzdělanostní úrovně. Údaje v mapě vycházejí z výběrového dotazníkového šetření mezi ekonomickými subjekty navázanými na činnost EDU.

Dotazníkové šetření probíhalo v období od března 2014 do poloviny roku 2015. Obeslány byly všechny firmy ze seznamu subdodavatelů elektrárny, který byl získán od vedení EDU z interní databáze. Celkem bylo rozesláno 348 dotazníků, z nichž 81 se vrátilo vyplněných. Struktura respondentů se mírně odlišuje od struktury všech subdodavatelů. V souboru subjektů zapojených do šetření je zastoupen vyšší podíl firem sídlících v regionu širokého okolí EDU a nižší podíl podniků bez zaměstnanců. Výsledná struktura respondentů však lépe odpovídá na potřeby výzkumu, kdy je vyšší potřeba získat informace o subjektech sídlících ve sledovaném území a také o větších firmách majících vyšší vliv na vývoj regionu.

Výsledky šetření jsou analyzovány při použití regionů pracovní dojížděky a dalších regionů uvnitř i mimo sledované území (samostatně jsou uvedeny hodnoty za město Třebíč, dále jsou zobrazeny diagramy za zbývající území širokého okolí Jaderné elektrárny Dukovany a dalších regionů v České republice). Údaje o bydlišti zaměstnanců jsou dostupné pouze v hrubém členění na (i) okolí EDU definovaném jako okruh zhruba 30-40 km a (ii) ostatní regiony Česka.

V mapě je dále zobrazeno několik variant diferenciací území stanovených na základě (i.) dopravní dostupnosti největších měst, (ii.) vymezení vnitřní periferie podle charakteristik obyvatelstva, trhu práce a bytového fondu (Musil, Müller 2008) a (iii.) zón rezidenční suburbanizace v roce 2010 (Špačková a kol. 2012).

Z dotazníkového šetření vyplývá, že by postupně v důsledku ukončení činnosti elektrárny mohlo zaniknout minimálně zhruba 800 míst v přímo v jaderné elektrárně a dalších necelých 1000 míst u dodavatelů a subdodavatelů EDU (viz tabulka 3. 1). Ukončení činnosti elektrárny by se přitom nejvíce dotklo firem sídlících v rámci území intenzivních socioekonomických (SE) vazeb, především pak přímo v dojížděkovém regionu a zejména v Třebíči (viz mapa). Podle výpovědi respondentů by bylo zrušeno cca 860 pracovních míst lokalizovaných v okolí EDU (viz tabulka 3.1). Obecně lze za nejohroženější považovat obce v užším dojížděkovém regionu, ve kterých

v současnosti žije vysoký podíl obyvatel, kteří pracují buď přímo v elektrárně, nebo jsou zaměstnaní v (sub)dodavatelských firmách. V mapě jsou tyto ohroženější oblasti indikovány pomocí ukazatelů dojížd'ky za prací do Dukovan a počtem přístupů do jaderné elektrárny.

Tabulka 3.1: Počet zrušených pracovních míst podle místa bydliště zaměstnanců

Sídlo subjektu	Místo bydliště				Počet subjektů
	Okolí EDU	Ostatní regiony Česka	Neuvedeno	Celkem	
Česko – celkem	860	110	15	985	54
z toho:					
Území intenzivních SE vazeb	656	15	0	671	29
Ostatní	204	95	15	314	25
Dojížd'kový region	656	15	0	671	28

Zdroj: Dotazníkové šetření 2015a

Uzavření elektrárny by se pravděpodobně nejvíce dotklo lidí s nižším vzděláním (viz tabulka 3.2), hůře uplatnitelných na trhu práce. Tento nepříznivý vývoj by však mohl být zbrzděn procesem bourání a likvidace elektrárny, který bude vyžadovat stovky pracovních míst především manuálních profesí. Další skupinou jsou kvalifikovaní odborníci, kteří by měli být dobře uplatnitelní na trhu práce, museli by si však s velkou pravděpodobností hledat zaměstnání mimo region nebo v jiném oboru činnosti. Další ohroženou skupinu jsou odborníci s vysoce úzkou specializací, kteří by mohli mít při hledání nového místa (pravděpodobně mimo region) velké potíže kvůli svým příliš specifickým dovednostem. Vysoce specializovaných míst v oblasti jaderné energetiky a technologií je omezené množství (a pravděpodobně by všichni nemohli být absorbováni firmami zajišťujícími chod druhé české jaderné elektrárny v Temelíně).

Tabulka 3.2: Počet zrušených pracovních míst podle typu vzdělání

Území	Základní	Středo- školské bez maturity	Středo- školské s maturitou	Vysoko- školské	Neuve- deno	Celkem	Počet subjektů
Česko – celkem	43	461	353	120	8	985	54
z toho:							
Území intenzivních SE vazeb	37	342	241	50	1	671	29
Ostatní	6	119	112	70	7	314	25
Dojížd'kový region	37	342	241	50	1	671	28

Zdroj: Dotazníkové šetření 2015a

Závěrem je nutné zdůraznit, že přestože lze očekávat určité negativní dopady na nezaměstnanost v regionu v případě uzavření elektrárny, nelze přesný průběh s jistotou predikovat. Konkrétní dopady budou záležet na řadě faktorů, zejména pak na načasování a fázování procesu odstavení jaderných bloků, které by pobíhalo v průběhu poměrně dlouhého období. Skokové dramatické zvýšení nezaměstnanosti proto nelze očekávat. Je rovněž velice

pravděpodobné, že část pracovních sil by bylo možné absorbovat na regionálním trhu práce, zejména pokud by ukončení bylo pozvolné.

Literatura

FEŘTROVÁ, M. (2011): Nezaměstnanost a sociální dávky. In: Ouředníček, M., Temelová, J., Pospíšilová, L. eds.: Atlas sociálně prostorové diferenciacie České republiky. Nakladatelství Karolinum, Praha, s. 37–38.

MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 44, č. 2, s. 321–348.

NOVÁK, J., NETRDOVÁ, P. (2011): Prostorové vzorce sociálně ekonomické diferenciacie obcí v České republice. Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 47, č. 4, 717–744.

OUŘEDNÍČEK, M., NEMEŠKAL, J. (2015): Vývoj nezaměstnanosti v obcích v širokém okolí Jaderné elektrárny Dukovany 2000–2011. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze. Dostupné na: www.atlasobyvatelstva.cz.

ŠPAČKOVÁ (2014/2015 ed.): Vývoj stavu sociálních a ekonomických podmínek v širokém okolí Jaderné Elektrárny Dukovany. Soubor specializovaných map. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

ŠPAČKOVÁ, P., OUŘEDNÍČEK, M., NOVÁK J., KŘIVKA M. (2012): Zóny rezidenční suburbanizace 2010. Specializovaná mapa. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze.

Zdroje dat

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ (2015a): Dotazníkové šetření mezi firmami napojenými na klíčového zaměstnavatele – Jadernou elektrárnu Dukovany (2014–2015).

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ (2015b): Dotazníkové šetření mezi zaměstnanci ČEZ a pracovníky subdodavatelů Jaderné elektrárny Dukovany.